# Un nou an aduce noi campioni ai procedurilor amiabile, desemnați de OCDE. Care este poziția României?

***Autori:***

- ***Monica Todose, Director, PwC România***
- ***Mihail Boian, Avocat Partener, D&B David și Baias***

Se conturează deja o tradiție ca Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) să publice, în fiecare an, un top al celor mai performante țări în materia procedurilor amiabile. Pe 22 noiembrie 2022, OCDE a publicat documentul intitulat **Premiile MAP 2021** care vine în completarea statisticilor anuale privind procedurile amiabile (*Mutual Agreement Procedure – MAP*) pe care organizația le publică cu regularitate.

Statisticile publicate de OCDE sunt rezultatul angajamentelor asumate de statele care au decis să implementeze standardul minim impus prin Acțiunea 14 „Eficientizarea mecanismelor de soluționare a disputelor” din cadrul planului de măsuri pentru Prevenirea erodării bazei impozabile și transferul profiturilor OCDE.

În acest an, statisticile publicate vizează procedurile amiabile derulate în 2021 în 127 jurisdicții, acoperind, astfel, majoritatea procedurilor amiabile existente la nivel global și cuprinzând atât informații legate de fiecare jurisdicție în parte, cât și informații agregate la nivel global.

În concret, o analiză a datelor publicate pentru 2021 relevă următoarele aspecte:

- Autoritățile competente continuă să se acomodeze cu procedurile amiabile, acest instrument fiind utilizat chiar și în timpul pandemiei în majoritatea jurisdicțiilor. Spre finalul anului 2021 a fost înregistrată o creștere a procedurilor amiabile derulate în baza tratatelor de evitare a dublei impuneri. În plus, chiar dacă multe jurisdicții au revenit parțial la întâlnirile fizice, folosirea continuă a întâlnirilor virtuale a făcut posibilă avansarea cazurilor individuale prin creșterea frecvenței discuțiilor, contribuind astfel la eficientizarea procesului. Astfel, multe jurisdicții continuă să recurgă la această metodă hibridă de soluționare a procedurilor amiabile pentru a crește eficiența acestora.
- În 2021 au fost soluționate mai multe proceduri amiabile față de anul □□2020, numărul cazurilor ce implică dublă impunere rezultată din ajustări ale prețurilor de transfer fiind majorat cu 22%, iar cel al altor taxe cu aproape 7%. Creșterea se datorează atât utilizării platformelor virtuale, cât și intensificării colaborării dintre diferite jurisdicții pentru rezolvarea într-o manieră comună a unor probleme identificate pe parcursul soluționării procedurilor amiabile, soluția fiind aplicată în mai multe cazuri MAP. În plus, jurisdicțiile au remarcat că dezvoltarea profesională a personalului implicat, dar și creșterea experienței acestuia se reflectă acum în capacitatea lor de a soluționa mai multe cazuri, într-un timp mai scurt.
- Numărul de cazuri MAP noi este în descreștere, în anul 2021 fiind deschise cu aproximativ 3% mai puține cazuri comparativ cu 2020. Acest lucru se datorează în mare parte unei scăderi semnificative a numărului procedurilor amiabile începute în zona prețurilor de transfer, în 2021 fiind înregistrate cu 10.5% mai puține cazuri, pe când cazurile din alte domenii au crescut cu 4% față de anul trecut.

Am putea concluziona că interesul contribuabililor pentru acest instrument alternativ de soluționare a disputelor fiscale este în continuare unul semnificativ și acesta devine un mecanism uzual de soluționare a litigiilor fiscale, alături de cele tradiționale. Totuși, în continuare, deși sunt îmbunătățiri remarcabile ale ritmurilor de soluționare în anumite jurisdicții, autoritățile fiscale par să nu țină pasul cu aceste opțiuni ale contribuabililor.

În cazul procedurilor amiabile finalizate în anul 2021, 53% din acestea au fost încheiate printr-un acord amiabil care a rezolvat pe deplin dubla impunere (cu 2% mai mult decât în 2020), iar în 12% din cazuri (mai puțin cu 4% decât în 2020), statele au oferit soluții unilaterale de eliminare a dublei impuneri.

Durata medie de soluționare a cererilor nu s-a îmbunătățit semnificativ în cazurile ce implică prețuri de transfer – 32 de luni în 2021, comparativ cu 35 de luni în 2020 – iar în celelalte cazuri, durata medie chiar a crescut – 21 de luni în 2021, comparativ cu 18.5 luni în 2020.

Am putea concluziona că statele preferă, în continuare, să soluționeze disputele fiscale prin colaborare și negociere și nu prin emiterea unor soluții unilaterale, importantă din această perspectivă fiind creșterea (chiar dacă nu considerabilă) a numărului de cazuri soluționate printr-un acord amiabil.

**Premiile MAP 2021**

Există cinci categoriile de jurizare ale progresului, după cum urmează:

**1. Durata medie pentru închiderea cazurilor MAP**

- În materia prețurilor de transfer, câștigători sunt Spania și Marea Britanie care au înregistrat mai mult de 50 de cazuri închise, cu o durată medie de 19.6,

respectiv 20.9 de luni pentru soluționarea procedurilor amiabile;
- În celelalte tipuri de spețe, Irlanda ocupă primul loc în clasament, cu o durată medie de soluționare de 5 luni.

**2. „Vârsta” cazurilor** – țara cu cele mai puține cazuri primite înainte de 2016, rămase încă în lucru la finalul anului 2021 este Canada, cu un procent de doar 2.05%.

**3. Managementul cazurilor:**

- În categoria jurisdicțiilor care gestionau peste 100 de cazuri la finalul anului 2021, Irlanda ocupă primul loc, având o rată de închidere a cazurilor de aproximativ 73%.

- În categoria jurisdicțiilor care gestionau între 20 și 100 de cazuri la finalul anului 2021, Noua Zeelandă ocupă primul loc, având o rată de închidere a cazurilor de aproximativ 65%.

**4. Cooperare:**

- În materia prețurilor de transfer, Franța și SUA sunt cele două țări între care a existat cea mai eficientă cooperare în 2021, acestea ajungând la un acord amiabil în 63% din cazuri;
- În celelalte materii, primul loc este ocupat de Irlanda și Marea Britanie, acestea ajungând la un acord amiabil în aproape 100% cazuri.

**5. Cea mai progresivă jurisdicție** – țara ce a înregistrat cea mai mare creștere în numărul cazurilor (atât din prețuri de transfer, cât și alte cazuri) închise prin acord amiabil sau soluție unilaterală în 2021 este Germania, cu o creștere de 144 de cazuri închise față de anul trecut (90 dintre acestea fiind de prețuri de transfer, 54 – alte cazuri).

**România. Care este poziția României în statistici?**

După cum se poate observa din analiza de mai sus, România nu se află pe niciunul dintre aceste clasamente, țara noastră fiind, în continuare, la început de drum atât în ceea ce privește numărul cazurilor de MAP, cât și expunerea la o cazuistică diversificată. Numărul inspecțiilor fiscale care vizează prețurile de transfer a stagnat în ultimul an, iar aceasta, coroborat cu faptul că România nu are, în continuare, nicio procedură amiabilă soluționată pe fond la acest moment, conform datelor OCDE, a condus cel mai probabil la acest rezultat menționat de statistici. Astfel, statisticile arată că numărul societăților afectate de dublă impunere care recurg la MAP este relativ constant, nefiind înregistrat un trend crescător.

Mai exact, în anul 2021 au fost inițiate doar 16 cazuri de proceduri amiabile ce vizează prețuri de transfer (6 alte spețe), față de 14 cazuri de proceduri amiabile ce vizează prețuri de transfer, (4 alte spețe) în anul 2020. Acest fapt indică că percepția mediului de afaceri cu privire la funcționarea eficientă a acestui instrument nu s-a schimbat în 2021, MAP fiind utilizat la o scară relativ redusă, însă cert este că interesul pentru acest instrument alternativ de soluționare a disputelor fiscale există, iar acesta are potențial de creștere dacă va fi însoțit de măsuri clare și transparente din partea autorităților române pentru popularizarea acestui mecanism.

În acest context, numărul limitat de proceduri amiabile inițiate în România pare să fie, cel mai probabil, și o consecință a necunoașterii, în rândul contribuabililor, a modului de funcționare a acestui mecanism de evitare a dublei impuneri, respectiv a avantajelor și dezavantajelor pe care le presupune, în contextul în care și vizibilitatea asupra acestui instrument, la nivelul autorităților fiscale, continuă să fie una relativ scăzută.

Conform statisticilor, principalii parteneri ai României în procedurile amiabile sunt Spania, Germania, Austria, Italia și

Olanda, Spania aflându-se pe locul 1 în topul țărilor cu cea mai mică durată medie de soluționare a cazurilor, Germania pe locul 3, iar Olanda ocupă locul 5.

După cum anticipam, în ceea ce privește soluționarea procedurilor amiabile în anul 2021, menționăm că în România au fost închise 9 cazuri de prețuri de transfer și 2 alte cazuri. Totodată, nicio procedură amiabilă nu a fost soluționată prin ajungerea la un acord între cele două autorități fiscale în sensul eliminării în totalitate a dublei impuneri, cazurile fiind închise fie prin acordarea de soluții unilaterale, fie prin retragerea cererii de către contribuabil.

**Concluzii**

Statisticile OCDE 2021 relevă existența unui real interes din partea statelor membre OCDE de promovare și utilizare a procedurilor amiabile ca instrument alternativ pentru soluționarea disputelor fiscale, numărul disputelor transfrontaliere fiind în continuare creștere.

Totuși, similar cu practica autorităților fiscale române din 2020, această tendință nu se regăsește încă în România care, dincolo de numărul redus de cazuri soluționate, nu a adoptat, până la această dată, reglementări secundare care să detalieze în concret pașii și termenele în care se desfășoară procedura amiabilă, finalitatea și modalitatea de implementare a unei soluții unilaterale sau a unui acord între state. În egală măsură, deși Convenția de arbitraj este în vigoare și aplicabilă de la momentul aderării la României la Uniunea Europeană, până la această dată nu există un cadrul legal secundar care să clarifice modalitatea de derulare efectivă a procedurii de arbitraj.

Trebuie spus însă că, în ultimele luni ale lui 2022, s-a înregistrat o creștere a controalelor fiscale în materia prețurilor de transfer, (inclusiv din zona antifraudei fiscale) astfel încât ne așteptăm ca, în 2023, să fie dispuse

ajustări de prețuri de transfer care să genereze mai multe situații de dublă impunere la nivel de grupuri de societăți și, deci, care să conducă la o creștere a cererilor de inițiere a unor proceduri amiabile.

În aceste condiții, față de tendințele globale mai sus descrise, față de intensificarea inspecțiilor fiscale în special în materia prețurilor de transfer și față de avantajele clare pe care acest mecanism de evitare a dublei impuneri l-ar aduce contribuabililor români (mai ales în rândul companiilor europene afectate de dublă impunere), apreciem că este absolut necesară accelerarea proceselor de recalibrare legislativă a instituției procedurii amiabile, dar și creșterea dinamicii de colaborare și interacțiune a autorităților române cu contribuabilii implicați, precum și cu autoritățile competente din alte state.

O astfel de abordare va genera și o creștere a numărului de cereri soluționate prin eliminarea dublei impuneri printr-un acord amiabil între state sau prin soluții unilaterale și va ridica acest instrument la statutul de veritabilă alternativă de soluționare a disputelor fiscale de care acestea se bucură la nivelul celorlalte țări din Uniunea Europeană.